

Direcția Arhivelor Centrale

Baza documentară a Direcției Arhivelor Centrale s-a îmbogățit în anul 1991 cu noi mărturii istorice, conținute în patru oferte. Menționăm cele două oferte ale cetățenei Simona Odobescu, care cuprind 123 fotografii, o parte din ele reprezentând diferite monumente istorice. Astfel, sînt înfățișate mănăstirile Mihai-Vodă, Văcărești, cu bisericile lor, biserica Sf. Vineri din București, fiind surprinse și imagini de începere a demolării lor. De asemenea, tot din București, semnalăm și fotografiile reprezentînd bisericile Boteanu, Crețulescu, Domnița Bălașa (cu spitalul Brîncovenesc), biserica Doamnei, Silvestru, Sf. Vasile-Polonă (fostă unită), mănăstirea Radu-Vodă, Schitul Maicilor.

Oferta mai conține și documente fotografice ale unor monumente din Tîrgoviște (Biserica Domnească, fosta Mitropolie, Biserica Tîrgului, Biserica Sf. Vineri, Muzeul tiparului, Casa scriitorilor), precum și ale mănăstirilor Cozia și Arnota, din județul Vilcea, cetatea Histria (jud. Constanța). Sînt înfățișate exterioarele acestor monumente, detalii de arhitectură, interioare (picturi murale, icoane, catapetesme etc.).

Fotografiile sînt realizate color, de o calitate bună, autorul lor fiind sculptorul de biserici Petre Păpurică, căzut în revoluția din decembrie 1989. Interesul documentar-istoric al acestor piese este cu atît mai mare cu cît ele se referă la monumente arhitectonice de mare valoare din țara noastră, dintre care unele nu mai există astăzi, fiind demolate.

O altă parte din fotografii înfățișează personalități ale vieți politice și culturale din familiile Odobescu, Cocorăscu, Koslinsky, Porumbaru, Lahovary, Cantacuzino și Socoteanu. Menționăm pe cele ce-l reprezintă pe generalul Alexandru Koslinsky (1825—1910), născut în Rusia și aparținînd unei familii lituaniene, venit în țară în 1848. În 1849 face campanie austro-ungară și se căsătorește cu fiica marelui vornic Manolache Arghiropol, atunci ministru al Dreptății, sub domnia lui Știrbei-Vodă. Lui i se datorește organizarea primelor baterii din artileria noastră. În războiul de independență a comandat garnizoana Nicopole, iar în 1881 a fost înaintat la gradul de colonel și însărcinat cu formarea regimentului 5 artilerie Dobrogea. Devenit general, el este unul din vechii ofițeri care și-au adus contribuția în organizarea armatei moderne române.

Emanoil Koslinsky, născut în București, în 1853, este fiul generalului Alexandru Koslinsky și al Anastasiei Arghiropol. A făcut campania Independenței (1877—1878) la Calafat, în calitate de comandant al bateriei „Eli-sabeta”. Organizator al primei școli de torpile, director al școlii de marină, comandant al bricului „Mircea”, face mai multe campanii în Marea Neagră și Mediterană. Ocupă funcția de șef de stat major al Marinei și Inspector al porturilor. În calitate de director al Marinei în minister a luat parte activă la întocmirea noii legi de organizare a Marinei, precum și la crearea de regulamente, instrucțiuni și manuale a căror lipsă se simțea. De asemenea, a repre-

zentat țara în diferite misiuni importante în Anglia, Franța, Austria, Suedia. A avansat pînă la gradul de contraamiral (1906), fiind comandantul Marinei Române între anii 1901—1909.

Alte fotografii sînt ale unor membri ai familiei Lahovari: Alexandru Em. Lahovari (1855—1950), fiul lui Emanoil Lahovari și al Anei Krețulescu, ministru plenipotențiar la Roma; George I. Lahovari (1838—1909), fiul clucerului Ioan Lahovari, căsătorit cu Ana Cocorăscu, director general al Poștelor și Telegrafului (1871—1876), președinte al Înaltei Curți de Conturi (1893), fondatorul „Societății Geografice Române” (1875), autor al unor publicații de documente și al Marelui Dicționar Geografic al României. Din fotografiile familiei Odobescu menționăm pe cele ale scriitorului Alexandru Odobescu, ale vărului său primar Ioan Odobescu.

Documentele conținute în aceste oferte au îmbogățit colecția „Documente fotografice” a Arhivelor Statului.

Cetățeanul Păduraru Ion a oferit instituției noastre un dosar cuprinzînd copiile corespondenței purtate de familia Halfon, familie de bancheri evrei, în perioada 1833—1914. Este vorba de un număr de 277 documente, din care 263 scrisori integrale și 14 fragmente de scrisori în limba franceză. Scrisorile se referă în principal la: afacerile bancare și comerciale ale membrilor familiei (tatăl-Salomon Halfon; cei trei fii ai săi: Abraham, Joseph și Nissim; soțiile și copiii acestora), relații de afaceri prietenie sau rudenie cu alte două familii de bancheri (Camordo și Hillel) impresii de călătorie și scurte descrieri ale unor localități din țară și străinătate (Turcia, Elveția) opinii și considerații strict personale asupra unor evenimente politice și economice din perioada respectivă, relatări asupra unor evenimente din viața personală a familiei Halfon.

Din totalul documentelor se remarcă cele referitoare la următoarele: festivitățile legate de investitura lui Cuza și plecarea acestuia din Constantinopol; știri despre situația din Serbia; epidemia de holeră din România și măsuri luate de guvern împotriva manifestațiilor antisemite; situația recoltei din țară; aprecieri asupra călătoriei prințului domnitor la Constantinopol și Conferința de la Londra cu efectele ei asupra bursei; comentarii privind inundațiile din București; incendiul din Salonic; informații asupra bolii unui mare vizir, îndepărtarea acestuia din funcție și opinia presei despre amestecul Franței și Angliei în acest eveniment; numirea lui Reșid-Pașa ca mare vizir și efectul ei asupra influenței rusești; situația israeliților din Damasc; aluzii în legătură cu atentatul împotriva marelui duce Constantin; plecarea la Constantinopol a prințului Miloș Obrenovici; considerații privind situație politică din Principate; administrația Brătianu și poziția prințului Carol; asasinarea lui Barbu Catargi; epidemia de ciumă; afaceri de natură bancară cu prințul Constantin Cantacuzino; relațiile familiei Halfon cu grupul de bancheri Oppenheim de la care România a luat un împrumut bănesc; impresii de călătorie din orașul Brașov; pregătiri pentru apropiata vizită a prințului Napoleon la București; considerații privind conflictul franco-prusac.

O ultimă ofertă pe care o prezentăm este aceea a cetățenei Rogojanu Maria, ofertă ce conține un document din 28 februarie 1855, provenind din cancelaria domnului Țării Românești, Barbu Dimitrie Știrbei. Prin acest act cumulativ domnul întărește vînzarea la licitație a unui loc din mahalaua

Biserica Albă din Postăvari, aparținând pitarului Ioan Valiad, pe aceeași filă aflându-se și raportul Departamentului Dreptății din 24 ianuarie către domn, în care se arată că sus-arătata proprietate a fost adjudecată Lucsandrei, văduva răposatului Ioan Vulpescu, la prețul de 2000 lei. Documentul este validat cu sigiliu domnesc în chinovar, el urmînd a fi integrat în colecția „Documente muntenesti”.

Am relevat mai sus numai cîteva aspecte privind conținutul și valoarea documentelor achiziționate, o cercetare atentă urmînd să valorifice pe deplin informațiile cuprinse în ele.

SILVIA VĂTAFU-GĂITAN